

HET GEHEUGEN

Tiny van der Schoot

- Naam:** Tiny Bethlehem-van der Schoot
- Geboren:** 11 augustus 1944 te Vledder
- Getrouwd:** Op 24 september 1965 met Jan Bethlehem, twee kinderen Lammy (1966) en Lykele (1969), vier kleinkinderen.
- Toen woonachtig:** Vledder, de Hoek 10 (geboortehuis¹)
- Nu woonachtig:** Vledder, de Hoek 7 (vanaf 2000)
- Beroep:** Tot haar huwelijk gewerkt als verkoopster bij kruidenier Marinus Grit (Spar) aan de Brink en kruidenier Verhagen in Wilhelminaoord en Nijensleek. Hielp na haar huwelijk mee op de boerderij. Verleende daarnaast mantelzorg bij haar ouders.
- Bijzonderheden:** Ik ben niet opgevoed in een doorsnee gezin omdat mama² (Lammigje) kort na de geboorte van mijn jongere zus Jannie multiple sclerose (MS) kreeg en daarna altijd aan bed was gekluisterd. Ondanks haar ernstige ziekte had zij een opgeruimd karakter en zorgde zij - voor zover dat kon - voor gezelligheid. We hadden een huishoudelijke hulp, opoe Lugtmeier³ verleende hand- en span-diensten en papa⁴ (Piet) verleende ook de nodige mantelzorg. Elke dag, met uitzon-

De Hoek 7

De Hoek 10

dering van de zondagen, kwam er een verpleegkundige van het Groene Kruis aan huis (daarover later meer). Mijn vader was landbouwer/veehouder met een “dekstation” voor koeien aan huis, hij heeft geen gemakkelijk leven gehad.

Ik nam als vijftienjarig meisje de huishoudelijke taken van de hulp over. Mijn moeder, die ik alleen maar in nachtpon kende, heb ik voor het eerst in een jurk gezien, toen zij in 1975 naar het verpleegtehuis Lindestede in Wolvega verhuisde. Bizar was de ervaring dat op de dag van haar overlijden in 1989 overal de vlaggen uithingen omdat het Koninginnedag was.

Hobby's heb ik ook: actief zijn in het verenigingsleven, was o.a. jarenlang voorzitter en vicevoorzitter van “Vrouwen van nu” en redactielid van Kerspelstokkies. Bij de Tuinclub ben ik nu nog belast met het verzorgen van Kerst- en Paasstukjes. Samen met vriendinnen lange afstandswandelingen maken doe ik nog steeds graag.

Door genoemde omstandigheden kon ik na de huishoudschool niet verder leren, wat ik wel graag had gewild.

Wat is je oudste herinnering aan het dorp?

Natuurlijk beïnvloedt de langdurige ernstige ziekte van je moeder je jeugd. Toch kan ik terugzien op een prachtige dorpsjeugd. Veel buiten spelen en als het weer dat niet toeliet dan speelden we vaak op de stal, tenminste wanneer het vee buiten liep. Ook speelden we veel bij opoe op zolder of bij vriendinnen thuis. Dat waren: Marrie de Wit, Uilkje Veenstra, Truusje Stuiver en Tiny Haar. Ja, wat deden we eigenlijk? Op het schoolplein maakten we van blad huisjes, we tolden er, kaatsten met (vier!) ballen tegen de muur, we sprongen touwtje en in de natuur vlochten we van “russen” matjes of maakten van madeliefjes mooie kransen. Bij slecht weer speelden we binnen, dan maakten we weer huisjes en we verkleedden ons graag. We hadden thuis een lieve kat, die zich rustig door ons liet aankleden, tot ons grote vermaak. Kortom spelletjes van toen, spelletjes, die nu bijna allemaal zijn verdwenen.

Tiny tussen vader en moeder in.

Wat ik mij ook nog goed kan herinneren is dat vanaf de eerste schooldag mijn buurmeisje Aaltje Wiegman, die ouder was dan ik – mij elke morgen kwam ophalen nadat zij eerst bij mij een strik in het haar had gedaan. Hand in hand liepen wij dan naar school.

Toen ik bijna tien jaar was zijn mijn vader, mijn jongere zus Jannie en ik op de fiets naar de

Gondelvaart in Noordwolde geweest. Een onvergetelijke avond was dat. Jannie en ik voorop, papa zorgzaam achter ons aan fietsend er op lettend dat er geen ongelukken gebeurden.

Vanaf mijn twaalfde jaar gingen mijn jongere zus Jannie en ik zelfstandig kleding kopen in Steenwijk, kleding die je niet in Vledder kon kopen. We kregen geld voor de bus en we mochten dan van papa en mama iets moois uitzoeken.

Welk voorval heeft de meeste indruk op je gemaakt?

Een gebeurtenis, die heel veel indruk op mij heeft gemaakt, is de intocht van Sint Nicolaas en Zwarte Piet in Amsterdam in 1952. Ik was toen acht jaar. Die intocht, op een echte stoomboot met de naam “Spanje”, zagen wij in een televisie-uitzending in de woning van Jan Stuiver, installateur in ons dorp, toen wonende aan de Brink 3, die als eerste in het dorp over een televisie beschikte. Hilly Stuiver, Jan zijn vrouw, had samen met hun hulp Geesje Frans de gehele woonkamer ontruimd en vol gezet met banken van buurman Koopmans. Zo konden zo veel mogelijk kinderen uit de buurt van de uitzending genieten. Hilly Stuiver ontving ons hartelijk met koekjes, met een kleur van fondant aan de achterkant. Ik weet dat de uitzending in zwart/wit was met veel stipjes, maar het was voor mij onvergetelijk, het was de eerste keer dat ik televisie zag en dan nog wel de intocht van Sinterklaas. De sfeer was bijzonder en erg gezellig, de gordijnen dicht. Van rassendiscriminatie hadden we nog nooit gehoord.

Een geheel andere gebeurtenis is het overlijden van mijn opa Pieter Lugtmeier⁵. Hij overleed op 24 februari 1958 in het ziekenhuis in Meppel. Het sneeuwde die dag flink en er woei een harde wind waardoor er veel sneeuwduinen ontstonden. Een lijk-auto zou opa naar ons huis in Vledder brengen, waar de familie en burens zaten te wachten, de laatsten om hun *noaberplicht* te vervullen. De auto kwam al voor Havelte muurvast in een sneeuwduin te zitten. Met een legerauto van de kazerne uit Havel-

te werd de tocht voortgezet, maar die auto strandde al weer voor Wapserveen. De brandweer uit Vledder werd toen gewaarschuwd, waarna een gemeentevrachtauto met sneeuwschuif ervoor en met Rudolf Juffer (gemeentearchitect en commandant van de brandweer) achter het stuur opnieuw hulp kwam verlenen. Bij “Hotel Frederiksoord” aangekomen sprak Rudolf Juffer de historische woorden: “Mannen laten we in de geest van Pieter handelen, we nemen eerst een borrel in deze barre omstandigheden!” Aldus geschiedde. Of men nu een of meer borrels heeft genomen dat vertelt het verhaal niet. Maar heel laat in de avond arriveerde men in Vledder, een verbaasde en ongeruste familie aantreffend, want telefoon hadden wij toen nog niet.

Welke persoon heb je als het meest kleurrijke ervaren en waarom?

Op die vraag hoef ik niet lang na te denken. Dat is zuster Elisabeth Cassee, die 25 jaar lang mijn moeder dagelijks (met uitzondering van de zondagen) als verpleegkundige van het Groene Kruis heeft verzorgd. Eerst kwam zij altijd op de bromfiets, later kreeg ze van de bevolking een kleine auto. Mijn ouders waren erg met haar ingenomen, na mama 25 jaar te hebben verzorgd gaven ze haar als dank een gouden armband. In Kerspelstokkies nr. 34 roemt dokter de Vries haar toewijding, deskundigheid en ijver. Als kind vond ik haar nogal streng, bijvoorbeeld als mama gewassen moest worden werden wij achter het bed gedirigeerd, want wij mochten niet getuige zijn van deze intieme aangelegenheid. Naarmate wij ouder werden veranderde dat, dan gaf ze mij en mijn zusje Jannie allerlei opdrachten.

Kleurrijk vond ik ook vader Geert en zoon Eppie Groenink, bijna onze burens, toen wonend in het pand, dat nu de naam van ‘de Gerf’ draagt. Twee kleine mannetjes, van beroep kolenboer, enigszins dikbuikig, grappig, vaak zwart van de kolen, de pet op en ... altijd aardig tegen ons.

Welke veranderingen aan het dorp, als je daar nu op terugkijkt, zijn het meest positieve en welke het meest negatieve?

Vledder vind ik een fijn dorp om te wonen. De mensen vind ik er doorgaans altijd vriendelijk en aardig. Er is een levendig verenigingsleven en in het dorp kun je alles kopen wat je nodig hebt. Alleen voor luxere goederen moet je soms naar de stad. Ook de omgeving van Vledder vind ik prachtig, dat komt ook omdat ik graag wandel. En als je veel wandelt heb je oog voor detail en dan zie je heel veel moois van de natuur. De NH Kerk in Vledder vind ik – net zoals zo velen in deze rubriek hebben gezegd – een juweel. Daar moeten we trots en zuinig op zijn. Ook de nieuwe wijken in het dorp vind ik passend bij het ‘oude’ dorp.

Zus Janny

Toch zijn er ook wel wat minpuntjes. Ik vind dat soms slordig wordt omgegaan met de architectonische kwaliteit van sommige panden aan de Dorpsstraat, ook vind ik het erg jammer dat het afgebrande café aan de Dorpsstraat niet is herbouwd en daarvoor een parkeergelegenheid in de plaats is gekomen. Ook betreur ik dat de woning van Ep Wanningen, met die prachtige oude beuk er voor, uit het dorpsbeeld is verdwenen. Die woning, verborgen achter die fraaie beuk met beukenhaag, vond ik altijd wat mysterieus. Als kind dacht ik altijd wat zou daarachter allemaal gebeuren. De dichtgegroeide Vledder Aa bij Doldersum vind ik afbreuk doen aan de landschappelijke kwaliteit van het gebied, dan kan – denk ik – nooit de bedoeling van de plannenmakers zijn geweest om de Vledder Aa weer in de oorspronkelijke staat terug te brengen.

Tenslotte vind ik het jammer dat tegenwoordig nogal wat mensen hun inkopen in de stad

of via internet doen, Ze zouden wel wat meer mogen nadenken over de vraag wat daarvan de gevolgen zijn voor de leefbaarheid van het dorp.

Tiemen Stuiver (t.w.stuiver@upcmail.nl)

¹ *In 1956 wisselden opa en opoe Lugtmeier van woning met het gezin van der Schoot. Eerstgenoemden kwamen toen te wonen op het adres de Hoek 7 en laatstgenoemden in de tegenoverliggende boerderij de Hoek 10. Tiny bleef tot haar huwelijk in 1965 bij haar ouders wonen, na haar huwelijk verhuisde ze naar het adres Vledder, Vledderhof 1, waar Jan Bethlehem een boerderij had. In 2000 keerde Tiny, samen met Jan, terug naar De Hoek 7.*

² *Lammigje van der Schoot-Lugtmeijer (1916-1989)*

De schrijver van dit artikel herinnert zich Lammie van der Schoot als een zieke vrouw, die altijd voor het raam in bed lag. Als je de hand op stak wuifde ze vriendelijk terug. Vrijwel alle passerende dorpelingen (ook kinderen) groetten haar op dezelfde wijze en altijd werd de groet beantwoord.

³ *Jantje Lugtmeijer-Barelds (1883-1958)*

⁴ *Piet van der Schoot (1904-1998)*

⁵ *Pieter Lugtmeier (1881-1953)*